Әдәбијјат вә инчәсәнәт

1934-чү илдән чыхыр.

8 МАJ 1971-чи ил

№ 19 (1626)

АЗӘРБАЈЧАН ЈАЗЫЧЫЛАР ИТТИФАГЫ ВӘ АЗӘРБАЈЧАН ССР МӘДӘНИЈЈӘТ НАЗИРЛИЈИНИН ОРГАНЫ.

ОРГАН СОЮЗА ПИСАТЕЛЕЙ АЗЕРБАЙДЖАНА И МИНИСТЕРСТВА КУЛЬТУРЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Гијмәти 10 гәп.

ИЛЛӘР, НӘСИЛЛӘР, ӘСРЛӘР...

Ону илләр јаратды...

Ганлы-гадалы илләр...

Елләр үчүн азадлыг, сәадәт һәсрәти илә чошан одлу гәлбләри Сибирин бузлары арасында дондуран илләр...

Пушкинләри—лермонтовлары одлу гуршунлара гурбан едән, шевченколары, серетелиләри сүркүнләрдә чүрүдән, сабирләри, нәриманлары гара иртичанын ганлы пәнчәләри илә боғмаг истәјән о дәһшәтли илләр...

Ганлы мүбаризәләр, амансыз чарпышмаларла долу бу илләрдә халглар зинданы олан чар Русијасынын һәр бучағындан учалан гәһрәманларын сәсләринә Азәрбајчан үфүгләриндән гопан кур бир сәс дә гошулурду:

Дурма даһа, еј әдл, сәадәт булуду, јағ!
Еј илдырым, әзминлә курулда јенә һәр ан!
Еј күчлү күләк, сән дә гопар фыртына, туфан!

Бу көһнә чаһаны тәмәлиндән учур анчаг!

Бу сәс Одлар јурдунун мәрд оғулларындан кәнч шаир—мүәллим Абдулла Шаигин сәси иди. Бу сәс халгларын әл бирлији, ел бирлији илә о «көһнә чаһанын тәмәлиндән учурулачағына» мөһкәм инанан вә инандыран бир сәс иди:

Инанын, достларым, мәнә инанын,
Бир заман мәһв олар бу истибдад,
Галар анчаг бу зүлмдән бир ад...

Лакин чар казакларынын јалын гылынчлары, сәрт гамчылары илә гара иртича бөјүк Октјабрын илк мәшгинә галиб кәлдији күнләрдә, һәр ишылтыны, һәр парылтыны гара бајгуш ганадлары илә өртүб, һәр һагг дејән ағызы јумруг, тәпик зәрбәләри илә сусдуран о ганлы илләрдә дә бу сәс сусмады, даһа инадла, даһа инамла сәсләнди:

Әлдә етмәк үчүн бөјүк әмәли,
Горхмајын, чүр'әт илә галхышыныз!
Фыртына, далғаларла чарпышыныз!
Ирәли, гәһрәманларым, ирәли!..

Бөјүк һәјати гүдрәтә малик габагчыл рус ингилаби поезијасынын:—Пушкинин «Сибирә мәктуб», Лермонтовун «Шаирин өлүмү», «Јелкән», «Булудлар» кими ән тә'сирли ше'рләри илә сәсләшән бу чошгун руһлу ше'рләр ингилабдан әввәлки поезијамызын гүрур вә ифтихарла јад едиләчәк мүбариз сәсидир:

Инанын, сиз дә мән кими инанын:
Јох олар гар-боран, күнәш дә доғар!
Јетишәр гырмызы, севимли баһар!..

Бәли, шаирин арзуладығы, даһа доғрусу, «јетишмәсинә» өзүнүн дә вар күчү илә чан атдығы, гошулдуғу о «гырмызы, севимли баһар» нәһајәт јетишди. Шаир өзү дә ән гајғыкеш бир бағбан кими бу «гырмызы баһарда» гызыл күлләр, бу солмаз әбәди баһара лајиг јени-јени нәсилләр јаратды...

Нәсилләр!..

Өз өлүмсүз әсәрләри илә,—ана дили кими саф-сәмими, ана нәфәси кими илыг, мунис, ана үрәји кими шәфгәтли-меһрибан әсәрләрилә о инди дә јени-јени нәсилләрә дил ачмағы, көз ачмағы, һәјаты, тәбиәти, мүһити, инсанлары көрмәји, танымағы, севмәји өјрәдир...

Елә сәнәткарлар вар ки, өз мәһарәтләри сајәсиндә, өз сәнәтләрини инсанлара севдирир, өјрәдир, өзләриндән сонра, мәсәлән, көзәл рәссамлар, һејкәлтәрашлар, шаирләр јетишдирирләр. Әлбәттә, бунлар һәр чүр һөрмәт вә гијмәтә лајиг бөјүк сәнәткарлардыр. Лакин Абдулла Шаиг нәсилләрә јалныз өз сәнәтини севдирмәклә галмајыб, өз мисилсиз, пак, тәмиз, фәдакар гәлби вә шәхси һәјат нүмунәси илә нәсилләрә һәјаты, һәгигәти, көзәллији, доғрулуғу, сәдагәти, сәмимијјәти севдирмишдир. Буна көрәдир ки, о, нәсилләрин гәлбиндә әсрләрлә,—әбәди јашајачагдыр...

М. РЗАГУЛУЗАДӘ